Európai Parlament
2019-2024

Halászati Bizottság

2023/2027(INI) 28.3.2022

2.10.2023

JELENTÉSTERVEZET

a jogellenes halászat hatásáról az élelmezésbiztonságra: az Európai Unió szerepe
(2023/2027(INI))

Halászati Bizottság

Előadó: Nuno Melo

TARTALOM

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY 3

INDOKOLÁS 8

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a jogellenes halászat hatásáról az élelmezésbiztonságra: az Európai Unió szerepe (2023/2027(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel a „Tanulmány a tagállamoknak a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatról szóló rendeletből eredő szabályok megsértése esetén az állampolgárokra háruló kötelezettségek és szankciók tekintetében alkalmazandó jogszabályi kereteiről és jogérvényesítési rendszereiről” című, 2022. évi bizottsági tanulmányra,

– tekintettel az Európai Számvevőszék 2022. szeptember 26-i 20/2022. számú, „Uniós fellépés a jogellenes halászat ellen – Működnek az ellenőrző rendszerek, de gyengíti őket a tagállami ellenőrzések és szankciók egyenetlen volta” című különjelentésére, amely a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre vonatkozó uniós politikát vizsgálja,

– tekintettel az ENSZ 1982. évi tengerjogi egyezményére,

– tekintettel az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (FAO) nemzetközi védelmi és gazdálkodási intézkedések nyílt tengeri halászhajók általi betartásának előmozdításáról szóló 1995. évi megállapodására,

– tekintettel a halállományokról szóló, 1995. évi ENSZ-megállapodásra,

– tekintettel a felelős halászatról szóló, a FAO által kiadott 1995. évi magatartási kódexre,

– tekintettel a FAO jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló, 2001. évi nemzetközi cselekvési tervére,

– tekintettel a kikötő szerinti államoknak a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló intézkedéseiről szóló, 2009. évi FAO-megállapodásra,

– tekintettel a lobogó szerinti állam teljesítményére vonatkozó, 2014. évi önkéntes FAO-iránymutatásokról,

– tekintettel az EU jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni koalíciójának „A tengeri eredetű élelmiszerek nyomon követhetősége: a regionális halászati gazdálkodási szervezetek fogási dokumentációs rendszereinek összehangolása a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem érdekében” című, 2021. decemberi jelentésére,

– tekintettel a piaci tanácsadó testület és a távolsági flottával foglalkozó tanácsadó testület 2023. április 21-i közös tanácsára a tagállamok közötti összehangolt importellenőrzés szükségességéről annak megakadályozása érdekében, hogy a jogellenes, be nem

jelentett és szabályozatlan halászatból származó termékek belépjenek az Európai Unió piacára,

– tekintettel a FAO „A teljes körű nyomon követhetőség előmozdítása – Kritikus nyomonkövetési események és kulcsfontosságú adatelemek a halászati és akvakultúra-értékláncok mentén” című 2023-as útmutató dokumentumára,

– tekintettel a FAO „A jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló nemzetközi cselekvési terv végrehajtása” című, 2023. évi technikai iránymutatására, valamint annak „A jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat nagyságrendjének és hatásának becslésére szolgáló módszerek és mutatók” című első fejezetének „Elvek és megközelítések” című 1.1. alfejezetére;

– tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,

– tekintettel a Halászati Bizottság jelentésére (A9-0000/2023),

A. mivel az EU a halászat jelentős globális szereplője, egyrészt mintegy 73 000 hajóból álló halászflottája, másrészt annak okán, hogy a halászati termékek legnagyobb importőre a világon (az EU-ban fogyasztott tengeri termékek közel 70%-a importból származik, ami a világ teljes kereskedelmének 34%-át teszi ki), ennélfogva világviszonylatban központi szerepet játszik a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben;

B. mivel az EU halászati ágazata 124 000 halászt foglalkoztat közvetlenül, és évente 6,3 milliárd euró bevételt termel;

C. mivel az EU elkötelezte magát a 14.4. fenntartható fejlődési cél elérése – a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat 2020-ig történő megszüntetése – mellett;

D. mivel a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatról szóló rendelet[1] 12. cikke tiltja az ilyen halászatból származó halászati termékek behozatalát;

E. mivel jelenleg négy harmadik ország rendelkezik piros lappal, nyolc pedig sárga lappal; mivel azonban a tengeri eredetű élelmiszerek egyik legnagyobb gyártója, a Kínai Népköztársaság ellen egyetlen alkalommal sem indult a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatról szóló rendelet szerinti eljárás annak ellenére, hogy számottevő bizonyíték van a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatban való jelentős és egyre nagyobb mértékű részvételére;

F. mivel az EU szilárd halászati jogi kerettel rendelkezik, amelyek a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelmet célzó megfigyelési, vizsgálati, ellenőrzési és felügyeleti kapacitások javítását célzó intézkedéseket is magukban foglalnak;

[1] A Tanács 1005/2008/EK rendelete (2008. szeptember 29.) a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló közösségi rendszer létrehozásáról, továbbá a 2847/93/EGK, az 1936/2001/EK és a 601/2004/EK rendelet módosításáról és az 1093/94/EK és az 1447/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről.

G. mivel az Európai Tengerügyi és Halászati Alap 580 millió eurós teljes költségvetéssel támogatta a nyomon követési, ellenőrzési és jogérvényesítési tevékenységeket;

H. mivel az Európai Számvevőszék 20/2022. sz. különjelentése megállapítja, hogy a tagállamok egyenlőtlen ellenőrzései és szankciói gyengítik az ellenőrzési rendszereket;

I. mivel a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatra vonatkozó fogási tanúsítványoknak a CATCH informatikai rendszeren keresztüli digitalizálása visszaszorítja a csalárd behozatal lehetőségét;

J. mivel a jogellenes halászatból származó termékek kockázatot jelentenek az Európai Unió polgárainak élelmezésbiztonságára;

1. megerősíti, hogy az EU-nak és tagállamainak továbbra is zéró toleranciát kell tanúsítaniuk a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal szemben, minden országra azok méretére való tekintet nélkül egyformán alkalmazva ezt a megközelítést, és a túlhalászás elleni küzdelem, valamint a garantált élelmezésbiztonság érdekében elő kell mozdítaniuk a fenntartható halászatot;

2. kéri az EU iránymutatásainak alkalmazását annak meghatározására, hogy hogyan lehet a legeredményesebben javítani a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatról szóló uniós rendelet végrehajtását azokban a tagállamokban, amelyek nem tartják be a rendelet előírásait, és hogyan lehet a legmegbízhatóbban ellenőrizni a kétévenkénti jelentésekben szereplő információkat;

3. arra ösztönzi a tagállamokat, hogy biztosítsanak elegendő kapacitást és erőforrást az importellenőrzések hatékony végrehajtásához;

4. hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak megfelelő támogatást kell nyújtania a tengeri eredetű élelmiszerek behozatalának ellenőrzéséért felelős nemzeti hatóságoknak, megjegyezve, hogy a nyújtott támogatás magában foglalhatja a nem uniós országokban alkalmazandó védelmi és gazdálkodási intézkedések jegyzékének elkészítését, valamint a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatról szóló uniós rendelet végrehajtásával összefüggésben a nem uniós országokkal kapcsolatban azonosított hiányosságokra vonatkozó részletes információk megosztását;

5. hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal együtt és a tagállamokkal szoros együttműködésben iránymutatás, a bevált gyakorlatok cseréje, képzés és hasonló eszközök formájában további támogatást kell nyújtania a nemzeti hatóságoknak a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatról szóló rendelet minél eredményesebb végrehajtására vonatkozóan;

6. ösztönzi a Bizottságot, hogy továbbra is törekedjen az importellenőrzési eljárások következetes alkalmazására és végrehajtására az EU-ban, beleértve a fogási tanúsítványok ellenőrzését, a kockázatalapú megközelítést és az ellenőrzéseket;

7. emlékezteti a Bizottságot arra, hogy a behozatali ellenőrzéseket harmonizálni kell a tagállamok között annak megakadályozása érdekében, hogy jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatból származó termékek kerüljenek az uniós piacra;

8. arra ösztönzi a Bizottságot, hogy törekedjen annak mielőbbi biztosítására, hogy a CATCH informatikai rendszer teljes mértékben működőképes legyen, és hogy a tagállamok nemzeti hatóságai a felülvizsgált halászati ellenőrzési rendelet 4. cikkének alkalmazásától számított két éven belül teljes mértékben megismerjék annak használatát;

9. kéri a Bizottságot, hogy biztosítson elegendő emberi erőforrást az említett informatikai rendszer gyorsabb és hatékonyabb tagállami megvalósításához;

10. üdvözli, hogy a felülvizsgált halászati ellenőrzési rendelet létrehozta az új CATCH informatikai rendszert;

11. ösztönzi átfogóbb kockázati kritériumok és az adatok keresztellenőrzésének mielőbbi beépítését a CATCH informatikai rendszer következő iterációiba, a távolsági flottával foglalkozó tanácsadó testület ajánlásának megfelelően; úgy véli, hogy az elsőség biztosítása érdekében a Bizottságnak gondoskodnia kell arról, hogy a CATCH rendszerben alkalmazott kockázatértékelés legalább olyan alapos legyen, mint a fogási tanúsítványok ellenőrzésére már elektronikus rendszerrel rendelkező tagállamokban alkalmazott kockázatértékelés; úgy véli, hogy a közbeeső időszakban a Bizottságnak biztosítania kell a CATCH és a nemzeti informatikai rendszerek közötti interoperabilitást anélkül, hogy növelné a gazdasági szereplőkre nehezedő terheket;

12. sürgeti a Bizottságot, hogy Tengerügyi és Halászati Főigazgatóságán belül növelje az óceánpolitikai irányítással és a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal foglalkozó személyzet létszámát;

13. arra ösztönzi a tagállamokat, hogy gondoskodjanak a CATCH informatikai rendszer jogszabály szerinti bevezetésének előkészítéséhez szükséges eljárások meglétéről, valamint arról, hogy a rendszer a mielőbb használatra kész legyen;

14. sürgeti a tagállamokat, hogy erősítsék meg a jogellenes halászatból származó termékek behozatalának megelőzésére szolgáló ellenőrzési rendszereiket, és tegyék meg a szükséges intézkedéseket;

15. sürgeti a tagállamokat, hogy alkalmazzanak visszatartó erejű szankciókat a jogellenes halászattal szemben;

16. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tartózkodjanak attól, hogy kedvezményes piaci hozzáférést biztosítsanak a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal és a súlyos munkaügyi jogsértésekkel összefüggésbe hozható nemzeteknek; úgy véli, hogy az EU-nak arra kell törekednie, hogy valóban egyenlő versenyfeltételeket teremtsen az EU-ban és a harmadik országokban előállított tengeri eredetű élelmiszerek között; úgy véli, hogy az autonóm vámkontingens eszközét kizárólag olyan esetekben helyénvaló alkalmazni, amikor az uniós piacok tengeri eredetű élelmiszerekkel való ellátása nem megfelelő, ugyanakkor az eszköz nem használható fel jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatból származó termékek behozatalára vagy az EU-ban előállított áruk árát érintő nyomásgyakorlásra;

17. ösztönzi a tagállamokat, hogy az elutasított szállítmányokra vonatkozó információkra is kiterjedően javítsák a rutinszerű és időben történő információmegosztást, amely lehetővé teheti a hatóságok számára a jogszabályok jobb alkalmazását és érvényesítését;

hangsúlyozza, hogy e tekintetben segítséget nyújthat a kikötő szerinti államokra vonatkozó intézkedésekről szóló FAO-megállapodás;

18. hangsúlyozza, hogy a regionális halászati gazdálkodási szervezetek szerződő felei és az együttműködő nem szerződő felek által kidolgozott és elfogadott többoldalú fogási dokumentációs rendszerek, amelyek megkövetelik, hogy a szállítmányra vonatkozó kritikus információkat az ellátási lánc egészében rögzítsék és továbbítsák, hatékony eszköznek bizonyultak a nyomon követhetőség javításában, és hozzájárulnak a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemhez;

19. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

A halászat jelentős globális szereplőjeként az Európai Unió (EU) egyedülálló helyzetben van egyrészt az óceánokon meglévő kiterjedt halászati jelenlétének és a lobogója alatt hajózó mintegy 73 000 hajót számláló flottájának, másrészt a halászati termékek meghatározó importőreként betöltött pozíciójának köszönhetően (a piacán elfogyasztott tengerei eredetű élelmiszerek közel 70%-a származik importból); ennélfogva nem becsülhető alá befolyása a globális halászati gyakorlatokra. Ezen erőfölényénél fogva az EU-nak számottevő felelőssége is van az ágazat fenntartható gyakorlatainak meghatározásában és támogatásában.

Az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezményének (UNCLOS) szerződő feleként és számos más fontos nemzetközi megállapodás aláírójaként az EU-nak mindig is kötelessége volt a tengeri erőforrások védelme. Ezek a rendelkezések hangsúlyozzák az összes állam felelősségét a fenntartható tengergazdálkodás biztosítása és a közös cél érdekében történő együttműködés terén.

A jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat számottevő veszélyt jelent a tengeri ökoszisztémákra, a halászattól függő közösségek társadalmi-gazdasági jóllétére, a halászati ágazat globális hírnevére és az óceángazdálkodás javítására irányuló nemzetközi erőfeszítésekre.

A gazdasági következmények hatalmas mértéke nyilvánvaló, ha figyelembe vesszük az ágazat által a part menti közösségekben generált tömeges foglalkoztatást – több mint 124 000 közvetlen munkahelyet – és az EU költségvetését illető figyelemre méltó, évi 6,3 milliárd eurós bevételt. A jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatból származó termékek piacra kerülése veszélyezteti ezt a gazdasági hozzájárulást. A jogellenes tevékenység nem csupán a bevételüktől fosztja meg az államokat: a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelmet célzó megfigyelési, vizsgálati és ellenőrzési intézkedések miatt is nagyobb költségek terhelik őket.

Tekintettel a globális tengeri élelmiszerpiacon betöltött központi szerepére, az Európai Unió egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy alakítsa és vezesse a nemzetközi fenntartható halászati gyakorlatokat. Az EU elkötelezettsége a halászati ágazat fenntarthatósága mellett nem pusztán gazdasági vagy környezetvédelmi szempont: egyben élelmezésbiztonsági kérdés is. Mivel a tengeri eredetű élelmiszerek többségét importálják, az import fenntartható és legális beszerzésének biztosítása létfontosságú a polgárok egészsége és jólléte szempontjából.

Bár az EU szilárd szabályozási keretekkel rendelkezik – például az Európai Tengerügyi és Halászati Alapból 580 millió eurót különített el a nyomon követési és ellenőrzési tevékenységek támogatására – kihívások továbbra is fennállnak. Az Európai Számvevőszék 2022. évi jelentésében utalt arra, hogy a tagállami ellenőrzések és szankciók egyenetlenek, ami a rendszer hiányosságait jelzi, amelyeket sürgősen orvosolni kell.

Az EU számára a továbblépés sokrétű. Ígéretes lépés a helyes irányba például a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatra vonatkozó tanúsítványok digitalizálása a CATCH informatikai rendszer keretében. A rendszer célja a csalárd import csökkentése és az uniós szabályozásoknak való szigorúbb megfelelés biztosítása.

Ezenkívül elengedhetetlen a harmadik országokkal – köztük a tengeri eredetű élelmiszerek több jelentős gyártójával – való szorosabb együttműködés elősegítése. Ezek a partnerségek biztosítják, hogy az importált termékek megfeleljenek az EU szigorú előírásainak, és hogy a blokk jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal szembeni álláspontja világszerte érvényesüljön.

Nevezetesen az EU kártyarendszere hasznosnak bizonyult: jelenleg négy harmadik ország rendelkezik piros lappal, nyolc ország pedig sárga lappal. A tengeri eredetű élelmiszerek egyik legnagyobb gyártója, a Kínai Népköztársaság azonban soha nem tartozott a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatra vonatkozó szabályozás hatálya alá annak ellenére, hogy számottevő bizonyíték van arra, hogy jelentős mértékben és egyre nagyobb mértékben vesz részt a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatban.

Mivel a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat szereplői folyamatosan keresik a meglévő keretek kiskapuit, alapvető fontosságú, hogy az EU dinamikus és proaktív megközelítést alkalmazzon a fenntartható halászat és a globális élelmezésbiztonság iránti elkötelezettségének megőrzése érdekében.

Az EU felelőssége, hogy vezető szerepet töltsön be a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben. Ennek során nem csak a tengeri ökoszisztémák jövőjét és az általuk támogatott megélhetést tudja biztosítani, hanem a fenntartható és felelősségteljes halászati gyakorlatok globális szószólójaként is megerősítheti pozícióját. Mindehhez elengedhetetlen, hogy az EU és a tagállamok folytassák több intézkedés végrehajtását és kiemelt előmozdítását világszerte:

- Zéró tolerancia hirdetése a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal szemben, egyenlő bánásmód biztosítása minden ország számára azok méretére való tekintet nélkül, a fenntartható halászat támogatása, küzdelem a túlhalászás ellen, az élelmezésbiztonság garantálása.

- Harmonizált importellenőrzések végrehajtása a tagállamok között a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatból származó termékek uniós piacra való bejutásának megakadályozása érdekében.

- A Bizottság sürgetése arra, hogy két évvel a felülvizsgált halászati ellenőrzési rendelet végrehajtását követően biztosítsa a CATCH informatikai rendszer teljes működőképességét, valamint azt, hogy a tagállamok nemzeti hatóságai alaposan megismerjék annak használatát.

- Elegendő emberi erőforrás biztosítása a CATCH informatikai rendszer gyorsabb és hatékonyabb tagállami bevezetésének előmozdításához.

- Az óceánpolitikai irányítással és a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal foglalkozó személyzet létszámának növelése a Tengerügyi és Halászati Főigazgatóságon.

- Az ellenőrzési rendszerek és a tagállamok által elfogadott szükséges intézkedések megerősítése az illegális halászatból származó termékek behozatalának megakadályozása érdekében.

- A tagállamok sürgetése arra, hogy alkalmazzanak visszatartó erejű szankciókat a

jogellenes halászattal szemben.

- A Bizottság és a tagállamok felhívása arra, hogy tartózkodjanak attól, hogy kedvezményes piaci hozzáférést biztosítsanak a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászattal és a súlyos munkaügyi jogsértésekkel összefüggésbe hozható nemzeteknek.

- A tagállamok ösztönzése arra, hogy javítsák a rutinszerű és időben történő információmegosztást, beleértve az elutasított szállítmányokat is, lehetővé téve a hatóságok számára a jogszabályok hatékonyabb érvényesítését; annak hangsúlyozása, hogy e téren segítséget nyújthat a kikötő szerinti államokra vonatkozó intézkedésekről szóló FAO-megállapodás.

- Annak hangsúlyozása, hogy a regionális halászati gazdálkodási szervezetek (RFMO) által kidolgozott és elfogadott fogási tanúsítási rendszerek (CDS), amelyek megkövetelik, hogy a kritikus szállítási információkat az ellátási lánc egészében rögzítsék és továbbítsák, bizonyított eszközök a nyomon követhetőség javításához és a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem támogatásához.